

Amatören

2022-2023

(utkast)

Kira Carpelan

Amatören älskar det den gör. Den vet inte hur och har inte regler. Den är kanske inte så noga. Den värderar inte arbetet i ekonomiska termer. Amatörens förhållningssätt är kärlek till görandet oavsett resultat. Det som amatören gör är inget som behöver angå någon annan. Det måste inte visas upp. Det kanske till och med är hemligt. Det mår bäst av att inte granskas, synas eller bedömas enligt några fastställda normer och värdeskalor. Men precis som allt vi gör av kärlek kan det ändå av olika anledningar vara avgörande att vi gör det, eller att det vi gör får avgörande konsekvenser.

Amatörens kontrast är den professionella, som förhåller sig till normer, värden, användare, beställare och mottagare. Amatörens blick är inte beräknande utan nyfiken, intresserad och öppen. Den professionellas blick är kritisk, beräknande, avvägande och bedömande. Amatörens relation till den professionella är ojämn. Amatören bryr sig inte så mycket om den professionella medan den professionella ofta håller noga reda på var amatören befinner sig, för att säkra avståndet dem emellan. Amatören är lika öppet nyfiken och intresserad av den professionella som av allt annat. Den professionella bevakar amatören i smyg med en existentiell rädsla för att bli sammanblandad med amatören. Den professionella skapar regelverk och rutiner för att hålla amatören långt borta på en plats där den inte kan hota den professionella.

Men amatören är svår att sätta på plats. Att göra av kärlek är en så töntig hållning att det räcker till alla. I kärlekens görande finns ingen konkurrens. Alla som vill vara med skapar ytterligare plats, inte tvärtom. Ett bra exempel är Stig Helmer. Hans klumpighet gör honom till den som alla vill vara tillsammans med. Hans misstag ger en oändlig plats åt alla runt omkring. Så det finns inget rätt och fel i amatörens hållning och den professionella som lever av att hålla reda på rätt och fel blir utanför. Den enda som kan bli utanför i amatörens närhet är den professionella som exkluderar sig själv. Så är leken och kärleken. Oreglerad.

Amatören kan dock orsaka skada om den skulle låtsas vara professionell. Men i samma stund som amatören börjar låtsas vara professionell slutar den att vara amatör, eftersom den då inte längre gör av kärlek utan av beräkning. Amatören blir charlatan. Och egentligen är det charlatanen vi alla borde vara rädda för, inte amatören. Ingen vill bli opererad, ledd eller hanterad av en charlatan. Ändå händer det hela tiden. Kanske för att fokus felaktigt läggs på amatören. Och innerst inne vet den professionella detta. Och egentligen är den professionella inte rädd för amatören. Egentligen är den professionella avundsjuk på amatören. För att amatören har och kan skapa plats, hur stor som helst, var som helst, åt sig och alla som vill vara med.

Så varför kan inte den professionella också vara amatör? En som gör av kärlek och ger plats. Förutsättningarna för den professionella är bundna av ekonomi. Och i ekonomin finns ingen plats för kärlek. I princip är kärlek ekonomins antites. Ekonomin kan inte hantera kärlek. Det glöms hela tiden konstigt nog.

Min konstnärliga strävan sedan en tid är att återgå till att vara amatör. Delvis av ekonomiska skäl. Men också av kärlek. För att inte drunkna i cynism. I det ingår att jag skaffat en heltidsanställning som registrator. Nu har jag kommit på att det är ett konstnärligt projekt som jag kallar *Registrar – A Salary Project (2012 – ongoing)*. Som ett konceptuellt verk. Vilket vore helt sjukt professionellt om det också vore rimligt, vilket det inte är. Alltså är det amatörmässigt på grund av sin orimlighet. Så enkelt får det inte vara att vara konstnär. Att bara säga det utan att göra sina timmar i ateljén. Jag kan heller inte

som professionell konstnär vara heltidsanställd registrator på en statlig myndighet. Det är för abstrakt och strular med systemet på fel sätt. *Goals*.

Man kan också tänka att jag är en professionell registrator som i själ och hjärta älskar ordningar av olika slag. Liksom bevarande, historia och minne. Jag bevarar så denna erfarenhet i ett projekt beskrivet bland mina övriga projekt på min hemsida. Och jag har ett *Diplom*. Jag är diplomerad registrator. Sjukt professionellt. Och i kombination med en heltidsanställning diskvalificerande för bidrag från Konstnärsnämnden. Amatörmässigt. *Goals igen*.

Så ni ser det är *win-win*. Jag är professionell och amatör. Mitt emellan. Just nu i alla fall. Jag har kortslutit den institutionella konsteorin, bränt bidragsskeppen och gör av kärlek, varje dag, hela tiden, som ~~registratorskonstnär/konstnårsregistrator~~. Det är orimligt att det definieras. Orimligt och onödigt. *Trippel-goals*.

Jag tänker på en manchestersoffa utan ben som står med sittkuddarna direkt på en heltäckningsmatta. Den är brun och mattan är orange, eller tvärtom. Där bor amatören. Där finns kärleken till en ostmacka, en ful virkad halsduk, ett dåligt lagat jeansknä och så vidare. I evighet och omsorg. Som en sång om hur vi kan bli älskade, lära oss hantera tiden och dras till levande sammanhang. Som det storartat töntiga med drömmen om ett hobbyrum: Snickarboden, Gillestugan, Syjuntan (har inget eget rum som Virginia Woolf påpekat, de får sitta i kök och vardagsrum när ingen annan behöver dem, men dock), Garaget.

Amatören har inga förväntningar på sig. Det är en styrka. Är det det som är så tilldragande? Att förbli osynlig till dess att man själv väljer att synas? Eller är det bara att vara lat och bekväm? Jag tror inte det. Jag tror att det är så mycket som går förlorat i förväntningar och önskad synlighet. Manér och posering tar över. Man blir distraherad och glömmet detaljer. Det inzoomade rymms inte. Och allt måste beskrivas, förenklas, förklaras, redovisas och säljas. Amatören behöver inte redovisa någonting. Det är görandet som är grejen.

Jag ser hur det professionella tänkandet gör konstnärerna bittra och elaka. Det är tragiskt på flera sätt. Ett är att det gör dem oattraktiva så att om de önskar erkännande blir chansen att få det ännu mindre när de gnäller, skäller och pratar illa om andra. Ett annat är att det tar lusten ifrån dem. De verkar inte kunna älska sitt görande. Även om de inte skulle erkänna det så verkar det så.

Det saknas en avslutning. Amatörens ogenomtänkta oleda skrivande bryts när annat som är viktigare tvingar till det. Som matlagning, barn, jobb. Vad som helst. Amatörens göranden hackas i småbitar, knyts ihop, packas undan, tas fram, glöms bort och pågår i evigheter utan att bli klara.

Men så är det alltid. *A work is never finished, only abandoned.*